

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε, κύριοι Πρυτάνεις, Φίλες και φίλοι,
θέλω να ευχαριστήσω θερμά τον Πρύτανη για την πρόσκλησή του, να απευθυνθώ, σήμερα ως Πρωθυπουργός της Ελλάδας σε ένα διακεκριμένο ακροατήριο ενός φημισμένου και ιστορικού ευρωπαϊκού ακαδημαϊκού ιδρύματος, όπως είναι το Κρατικό Πανεπιστήμιο Διεθνών Σχέσεων της Μόσχας.

Τον ευχαριστώ ιδιαίτερα, διότι πιστεύω ότι από εδώ, από έναν πανεπιστημιακό χώρο γεμάτο φοιτητές – έναν χώρο από τον οποίο προήλθα και εγώ ως πολιτικός – μπορώ να μιλήσω με έναν τρόπο που δεν θα μπορούσα, στα γραφεία, στις αίθουσες συσκέψεων και στα επίσημα δείπνα των πολιτικών αξιωματούχων.

Μπορώ – χωρίς την πίεση του πολιτικού χρόνου – να μιλήσω για το δικό μου όραμα για το μέλλον της πατρίδας μου, των ελληνο-ρωσικών σχέσεων και της Ευρώπης, σε νέους ανθρώπους που αναζητούν και αυτοί ένα καλύτερο μέλλον για τον κόσμο και την χώρα τους.

Προφανώς, κανένα όραμα δεν μπορεί να ανθίσει αν δεν έχει ρίζες βαθιές. Και ξέρουμε όλοι, ότι οι ελληνορωσικές σχέσεις έχουν τέτοιες ρίζες.

Ρίζες κοινές, αυτόνομες, που αγγίζουν όμως και τα κεντρικά στοιχεία της ευρωπαϊκής ιστορίας και του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Βαθιές ρίζες σε μια κοινή πνευματική, πολιτιστική και θρησκευτική κληρονομιά που σηματοδοτήθηκε από το ιεραποστολικό έργο του Κύριλλου και Μεθόδιου τον 9ο αιώνα και του Θεοφάνη του Έλληνα και του Μάξιμου του Γραικού τον 15ο και 16ο αιώνα.

Μια κληρονομιά του Βυζαντίου και της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, με σημαντική θέση στην ευρωπαϊκή πολιτιστική παράδοση.

Ρίζες γεωπολιτικές και εμπορικές που αρχίζουν με τον ρόλο της Ρωσίας ως προστάτιδας δύναμης των ορθοδόξων στην Οθωμανική Αυτοκρατορία στα τέλη του 18ου αιώνα και εμπλέκουν την Ρωσία σε όλες τις σημαντικές ευρωπαϊκές και βαλκανικές εξελίξεις του 19ου αιώνα.

Που σηματοδοτούν την άνθιση των παρευξείνιων εμπορικών και ναυτιλιακών δικτύων και την εγκατάσταση Ελλήνων σε όλη τη Ρωσία. Ρίζες πνευματικές, λογοτεχνικές και ιδεολογικές, στον τρόπο που οι Έλληνες και οι Ρώσοι αφομοίωσαν τον διαφωτισμό, το μήνυμα της Γαλλικής Επανάστασης και τη γερμανική φιλοσοφία. Στον τρόπο που η ελληνική επανάσταση του 1821 ενέπνευσε τους φιλελεύθερους «δεκεμβριστές» αξιωματούχους και ρώσους φιλέλληνες ποιητές όπως ο Πούσκιν, ή στον τρόπο που η ρωσική επανάσταση του 1917 συνεπήρε την ελληνική και ευρωπαϊκή αριστερά, ή η ρωσική καλλιτεχνική δημιουργία επηρέασε την ελληνική και ευρωπαϊκή.

Στα χρόνια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου, όπως δίκαια τον ονομάζετε, οι λαοί μας έδωσαν πλάι-πλάι τον αγώνα ενάντια στο φασισμό – που είχε καλύψει την Ευρώπη – είτε ως στρατιώτες στο μέτωπο, είτε ως αντάρτες στα βουνά και στα δάση. Η Σοβιετική Ένωση πρώτη ύψωσε τη φωνή της όταν φυλακίστηκε ο πρώτος παρτιζάνος της Ευρώπης και πρωτοπόρος της Εθνικής μας Αντίστασης, Μανώλης Γλέζος.

Ο σύντροφός μας σήμερα στα έδρανα του Ευρωκοινοβουλίου.

Η αντίσταση της Ελλάδας στον άξονα καθυστέρησε την επίθεση των ναζιστικών στρατευμάτων κατά του σοβιετικού στρατού συμβάλλοντας σημαντικά στην μεγάλη νίκη του.

Επίσης, δεν είναι λίγοι οι σοβιετικοί Έλληνες που διακρίθηκαν για τον ηρωισμό τους στον Πόλεμο.

Είχα χθες την ευκαιρία να σταθώ πλάι στις οικογένειές τους όταν κατέθεσα στεφάνι στο μνημείο του άγνωστου στρατιώτη, στην Κόκκινη πλατεία.

Είχαμε θύματα και οι δύο. Πληρώσαμε με βαρύ φόρο αίματος την εθνική αντίσταση στον εισβολέα.

Αλλά ζήσαμε μαζί και μια μεγάλη νίκη της ανθρωπότητας, που φέτος γιορτάζουμε τα 70 χρόνια της.

Και στην Κοινή Διακήρυξη που υπογράψαμε χθες με τον Πρόεδρο Πούτιν, για αυτήν την επέτειο, υπογραμμίζουμε την ιστορική σημασία αυτού του αγώνα, για την προάσπιση της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του διεθνούς δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Οι δύο χώρες μας πέρασαν μέσα από τις δίνες που επεφύλαξαν πόλεμοι και συρράξεις που αναστάτωσαν την Ευρώπη σε όλη την ιστορία των σχέσεών τους και ουδέποτε βρέθηκαν αντιμέτωπες.

Ακόμα και στα χρόνια που η Σοβιετική Ένωση και η Ελλάδα πρέσβευαν τελείως διαφορετικά ιδεολογικά μοντέλα, ο σεβασμός και η εκτίμηση ανάμεσα στους λαούς μας δεν δοκιμάστηκαν ούτε για μια στιγμή. Και οι Έλληνες ομογενείς, που δούλεψαν και δουλεύουν σκληρά σε αυτήν την χώρα, αποτέλεσαν και αποτελούν πάντα μια γέφυρα φιλίας και συνεργασίας μεταξύ μας.

Τιμώ αυτήν την ιστορία.

Και νομίζω ότι ο πλούτος αυτός, κοινών ιστορικών εμπειριών και δεσμών, πρέπει να αποτελέσει – σήμερα – εφαλτήριο για την επίτευξη ουσιαστικών βημάτων στις διμερείς μας σχέσεις.

Αλλά ο μόνος τρόπος να γίνει αυτό είναι να δούμε τις σχέσεις μας με ειλικρίνεια και χωρίς υπεκφυγές.

Και να μην επαναλάβουμε τα λάθη των προκατόχων μας. Να είμαστε ειλικρινείς στο πού μπορούμε να προχωρήσουμε και πού δεν μπορούμε, και να μην υποσχόμαστε πολλά και να κάνουμε λίγα.

Να μην ψιθυρίζουμε κρυφά αντί να μιλάμε ανοιχτά.

Να μην επικαλούμαστε τους ιστορικούς μας δεσμούς ως πρόσχημα για να μην καλλιεργούμε τη συνεργασία μας.

Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να μιλήσουμε ανοιχτά για όλο το φάσμα των σχέσεών μας. Και για το πού βρισκόμαστε σήμερα...

Κατ' αρχάς, στο επίπεδο των διεθνών περιφερειακών εξελίξεων.

Η Ελλάδα (καθώς και η Κύπρος) αποτελούν πόλο σταθερότητας για την κοινή ευρωπαϊκή μας ασφάλεια, στο κέντρο ενός τριγώνου αποσταθεροποίησης. Στο βορρά με τον πόλεμο στην Ουκρανία.

Στα νοτιοδυτικά με τη σύρραξη στη Λιβύη και στα νοτιοανατολικά με την κατάρρευση της Συρίας και τις συγκρούσεις στο Ιράκ. Εντός αυτού του ευρύτερου τριγώνου αστάθειας, επιδιώκουμε και θα επιδιώξουμε την ειρήνη και την σταθερότητα στην άμεση γειτονιά μας, της Ανατολικής Μεσογείου και των Βαλκανίων.

- Πρώτον, ενισχύοντας την οικονομία μας και τις διμερείς μας σχέσεις, και αξιοποιώντας τη θέση μας σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς στους οποίους συμμετέχουμε. Στον ΟΗΕ, στην ΕΕ, στο ΝΑΤΟ, στον ΟΑΣΕ.

- Δεύτερον, προωθώντας μια πολιτική ενεργούς υποστήριξης της Κυπριακής Δημοκρατίας και κάθε προσπάθεια για δίκαιη και βιώσιμη επίλυση του Κυπριακού επί τη βάση των αποφάσεων του ΟΗΕ.

- Τρίτον, προασπίζοντας την εθνική μας κυριαρχία και τα κυριαρχικά μας δικαιώματα έναντι τουρκικών διεκδικήσεων και αμφισβητήσεων. Και παράλληλα προωθώντας τον διάλογο με την Τουρκία, για επίλυση του ζητήματος της υφαλοκρηπίδας επί τη βάση του διεθνούς δικαίου, για προώθηση μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης και για ανάπτυξη των ολοένα ενισχυόμενων σχέσεων σε ζητήματα οικονομίας, ενέργειας, πολιτισμού και τουρισμού.

- Τέταρτον, στηρίζοντας μία ενεργή βαλκανική πολιτική μακριά από εθνικισμούς και αλλότρια σχέδια, που οδηγούν στην πολυδιάσπαση της περιοχής. Και υπέρ πραγματιστικών λύσεων για το μέλλον της. Υπέρ, της ευρωπαϊκής προοπτικής των χωρών των δυτικών Βαλκανίων και – μαζί – του δικαιώματός τους να αναπτύσσουν τις διμερείς τους σχέσεις στην ευρύτερη περιοχή.

- Πέμπτον, υποστηρίζοντας τη συνεργασία με την Αίγυπτο, το Ισραήλ και όλες τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου, στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου και μιας φιλειρηνικής πολιτικής για την περιοχή μας. Ως χώρα ευρωπαϊκή, μεσογειακή και βαλκανική, αυτοί είναι οι στόχοι μας στην άμεση γειτονιά μας.

Και θεωρούμε σημαντικό τον διάλογο ΚΑΙ με την Ρωσία στο πλαίσιο αυτό. Μια χώρα μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, με παραδοσιακούς δεσμούς με κράτη της Ανατολικής Μεσογείου και των Βαλκανίων και σημαντικό ρόλο σε ζητήματα όπως το Κυπριακό.

Ως προς το ευρύτερο τρίγωνο αστάθειας στο οποίο βρισκόμαστε, που εκτείνεται στην παρευξείνια γειτονιά μας και στην Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική, θεωρούμε απαραίτητη την προώθηση μιας δυναμικής, αλλά ενεργά φιλειρηνικής πολιτικής από πλευράς της διεθνούς κοινότητας. Στην Ουκρανία στηρίξαμε και θα συνεχίζουμε να στηρίζουμε σταθερά την ανάγκη εξασφάλισης της ειρήνης και της σταθερότητας επί τη βάση της Συμφωνίας του Μινσκ και τις σημαντικές διπλωματικές πρωτοβουλίες της Γερμανίας και της Γαλλίας προς αυτήν την κατεύθυνση.

Η ειρήνη στην χώρα, αποτελεί ένα διακύβευμα που θεωρούμε κεντρικής σημασίας, για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ασφάλειας και της σταθερότητας της ευρύτερης παρευξείνιας γειτονιάς.

Στην οποία – και το τονίζω – ανήκουμε γεωπολιτικά, ιστορικά και πολιτιστικά και ασφαλώς ως μέλος του ΟΣΕΠ.

Η ειρήνη και σταθερότητα στην Ουκρανία αποτελεί διακύβευμα που για εμάς στην Ελλάδα έχει και επιπλέον σημασία, δεδομένου ότι δεκάδες χιλιάδες Ουκρανοί ελληνικής καταγωγής διαμένουν στην πολύπαθη Μαριούπολη που βρίσκεται στο κέντρο των συγκρούσεων. Πιστεύω ότι

πρέπει να είμαστε αποφασιστικοί στην επίλυση της κρίσης στην Ουκρανία.

Δεν πιστεύω όμως, ότι ο φαύλος κύκλος κυρώσεων κατά της Ρωσίας, στρατιωτικοποίησης της περιοχής και κλιμάκωσης της ψυχροπολεμικής ρητορικής βοηθάει να προσεγγίσουμε μια λύση, επί τη βάση του διεθνούς δικαίου. Αντιθέτως, απομακρύνει μια τέτοια λύση. Πρέπει να δουλέψουμε βήμα-βήμα για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης μεταξύ Ρωσίας και ΕΕ. Ειδικά καθώς είναι αδύνατον να χτίσουμε την ευρωπαϊκή ασφάλεια χωρίς τη Ρωσία, πολλώ δε μάλλον εναντίον της.

Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να ξανανοήσουμε την συζήτηση για μια θετική ατζέντα επανεκκίνησης του διαλόγου ΕΕ-Ρωσίας, για την αντιμετώπιση διεθνών προκλήσεων, την ενεργειακή συνεργασία και την προώθηση της κινητικότητας των πολιτών.

Και πρέπει να ενισχύσουμε τον ρόλο του ΟΑΣΕ με σκοπό την οικοδόμηση μιας νέας Ευρωπαϊκής Αρχιτεκτονικής Ασφάλειας.

Που να προωθεί την συνεργασία μεταξύ διεθνών και περιφερειακών οργανισμών, όπως προβλέπεται στην «Πλατφόρμα για Συνεργατική Ασφάλεια» του 1999.

Που να θέτει σε νέες βάσεις τον έλεγχο συμβατικών εξοπλισμών και να αναδεικνύει την σημασία διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε κάθε χώρα του ΟΑΣΕ.

Που να θέτει τις βάσεις για επίλυση συγκρούσεων με διεθνείς διπλωματικές πρωτοβουλίες, καταδικάζοντας, παράλληλα, την εμπλοκή τρίτων χωρών στα εσωτερικά ζητήματα των συμμετεχόντων χωρών του ΟΑΣΕ. Η συζήτηση αυτή πρέπει να αρχίσει, όσο μακρινά και αν μας φαίνονται αυτά – το συντομότερο δυνατόν. Το 2009 σε ένα ευρύτερο κλίμα «επανεκκίνησης» των δυτικο-ρωσικών σχέσεων, η Ελλάδα, ως Προεδρεύουσα χώρα του ΟΑΣΕ, είχε συμβάλλει προς αυτήν την κατεύθυνση εκκινώντας την «Διαδικασία της Κέρκυρας».

Και τότε, λίγο μετά τον πόλεμο στη Γεωργία, διανύαμε μια δύσκολη περίοδο στις σχέσεις Δύσης-Ρωσίας.

Ωστόσο, και τότε, όπως και τώρα, ο διάλογος αυτός ήταν απαραίτητος. Σήμερα, όμως, σε αντίθεση με το 2009, είναι απαραίτητος, όχι μόνο για την εσωτερική ασφάλεια της Ευρώπης, αλλά και λόγω των ευρύτερων εξελίξεων στην περιοχή.

Η συνεργασία της Δύσης με την Ρωσία, είναι κρίσιμη για την ειρήνη στην Βόρεια Αφρική και την Μέση Ανατολή, για την αντιμετώπιση του τζιχαντισμού, για την επίλυση του ζητήματος του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν και για μια σειρά άλλων διεθνών και περιφερειακών προκλήσεων.

Στο πλαίσιο αυτό, του ελληνο-ρωσικού διαλόγου και της συνεργασίας μας σε σχέση με τις ευρωπαϊκές και περιφερειακές εξελίξεις, νομίζω ότι μπορούμε να θέσουμε και τις ελληνο-ρωσικές σχέσεις σε νέα βάση: Και εδώ, θέλω να είμαι σαφής.

Για την Ελλάδα, η Ρωσία δεν αποτελεί «λύση» στις διαπραγματεύσεις που διεξάγει στο πλαίσιο της Ευρωζώνης.

Το ζήτημα της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου προβλήματος κρίσης στην Ευρωζώνη που είναι ευρωπαϊκό και

μόνο στο πλαίσιο αυτό - μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα είναι αναπτυξιακή και κοινωνική - μπορεί να λυθεί.

Για την Ελλάδα, η Ρωσία αποτελεί συστατικό μέρος της ενεργητικής, πολυδιάστατης εξωτερικής πολιτικής της, που στόχο έχει να αξιοποιήσει την ελληνική γεωπολιτική θέση προκειμένου η χώρα να αποκτήσει ξανά μια αναπτυξιακή προοπτική και να ενισχύσει τον διεθνή της ρόλο. Ως πυλώνας και γέφυρα, ειρήνης και σταθερότητας για την Ευρώπη και την ευρύτερη περιοχή.

Και ως χώρα κόμβος επενδύσεων, εμπορίου, μεταφορών, διασυνδεσιμότητας, πολιτισμού, τουρισμού.

Και εκεί βρίσκεται και η σημασία που οι ελληνο-ρωσικές σχέσεις μπορούν να έχουν αφ' εαυτές αλλά και για την Ευρώπη γενικότερα. Στο πλαίσιο αυτό, χθες ήταν μια πολύ σημαντική μέρα, επανεκκίνησης και αναζωογόνησης για αυτές τις σχέσεις. Όχι διότι συμφωνήσαμε σε όλα, ή κλείσαμε όλα τα εκκρεμή θέματα. Αλλά επειδή, με τον Πρόεδρο Πούτιν, εντοπίσαμε - και μέσω της υιοθέτησης Σχεδίου Δράσης για τα έτη 2015-2016 - τους τομείς στους οποίους υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας.

Και θέσαμε τις βάσεις για να υπάρχουν, σύντομα, απτά αποτελέσματα σε αυτούς τους τομείς.

- Στην ενέργεια, συμφωνήσαμε - πάντα με σεβασμό στην σχετική ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία - στην προοπτική κατασκευής ενός αγωγού μεταφοράς ρωσικού φυσικού αερίου στην Ελλάδα, που θα εκκινεί από τα ελληνοτουρκικά σύνορα στον Έβρο, ενώ θα ικανοποιεί κατ' αρχήν ελληνικές ενεργειακές ανάγκες με προοπτική επέκτασής του προς τα Βαλκάνια και την υπόλοιπη Ευρώπη.

Υπογραμμίσαμε, ότι στο πλαίσιο της ελληνικής ενεργειακής στρατηγικής η ενεργειακή ασφάλεια εξασφαλίζεται μέσω της προώθησης συνδυασμών ενεργειακών έργων που ωφελούν όλες τις χώρες τις περιοχής και με την οικοδόμηση εμπιστοσύνης με τις χώρες-προμηθευτές.

Όχι μέσω επιθετικών τακτικών περιθωριοποίησης και αποκλεισμού. Στο πλαίσιο αυτό άλλωστε, η Ελλάδα προχωρά στην έρευνα και αξιοποίηση των υδρογονανθράκων της χώρας αλλά και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, - συμμετέχει ενεργά στην ευρωπαϊκή συζήτηση για ολοκλήρωση της εσωτερικής ενεργειακής αγοράς προωθώντας πρωτοβουλίες για εξοικονόμηση ενέργειας, - στηρίζει τους αγωγούς μεταφοράς αζερικού αερίου TAP και IGB, - εισάγει φυσικό αέριο σε υγροποιημένη μορφή, αναβαθμίζοντας παράλληλα, τις υποδομές LNG της, - ενώ διερευνά και νέες δυνατότητες ενεργειακής συνεργασίας με χώρες της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής.

- Στο εμπόριο εντοπίσαμε δυνατότητες ενίσχυσης των ελληνικών εξαγωγών προς τη Ρωσία, ειδικότερα δε στον αγροτικό τομέα που έχει πληγεί από τα ρωσικά αντίμετρα.

Παράλληλα, ανοίξαμε την συζήτηση για τις δυνατότητες συνεργασίας με ρωσικές εταιρείες στο πλαίσιο αποκρατικοποιήσεων, μέσω κοινοπραξιών όπου το δημόσιο διατηρεί τον στρατηγικό του ρόλο.

Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάσαμε την νέα ελληνική στρατηγική για την προσέλκυση επενδύσεων, που βασίζεται στην αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας και των ελληνικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων επί τη βάση συμφωνιών που έχουν πραγματικά όφελος για τον ελληνικό λαό.

Που βασίζονται στην προστασία εργασιακών δικαιωμάτων και στον σεβασμό της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Στο πλαίσιο ενίσχυσης της οικονομικής μας συνεργασίας σε αυτή τη βάση, προτίθεμαι, κατόπιν σχετικής πρόσκλησης, να συμμετάσχω με αντιπροσωπεία ελλήνων επιχειρηματιών, στο Οικονομικό Φόρουμ που θα πραγματοποιηθεί τον Ιούνιο στο στην Αγία Πετρούπολη.

- Στους τομείς της πολιτιστικής, μορφωτικής και επιστημονικής συνεργασίας, υιοθετήσαμε Μνημόνιο Συνεργασίας για το αφιερωματικό Έτος Ελλάδας-Ρωσίας το 2016, στο πλαίσιο του οποίου θα λάβουν χώρα πολλές σημαντικές εκδηλώσεις, εκθέσεις και ανταλλαγές.

Και οι συμφωνίες που θα συναφθούν σήμερα μεταξύ του ΕΚΠΑ και του MGIMO και του Πανεπιστημίου Πειραιά και της Ρωσικής Διπλωματικής Ακαδημίας, αναμένεται να δώσουν νέα ώθηση στην ήδη σημαντική μορφωτική και επιστημονική μας συνεργασία.

Σας θυμίζω - στο πλαίσιο αυτό - φίλες και φίλοι, ότι το πρώτο ρωσικό πανεπιστήμιο, ιδρύθηκε από Έλληνες.

- Στον τουρισμό, σε συνέχεια και της πρόσφατης επίσκεψης της Υπουργού Τουρισμού της Ελλάδας, βάλαμε ως στόχο την αποκατάσταση της μείωσης του τελευταίου χρόνου, στο ρωσικό τουριστικό ρεύμα προς την Ελλάδα. Συζητήσαμε για διμερή τουριστικά προγράμματα, αύξηση των αεροπορικών πτήσεων και τις προοπτικές ενίσχυσης του τουριστικού ρεύματος στο πλαίσιο των προγραμμάτων του αφιερωματικού Έτους Ελλάδας-Ρωσίας του 2016.

Η Ελλάδα, φίλες και φίλοι, επιθυμεί να ξαναπιάσουμε το νήμα, όλοι μαζί, στην Ευρώπη, με τη Ρωσία.

Είναι αλήθεια ότι η ουκρανική κρίση, έθεσε - και θέτει - σε δοκιμασία τις ευρω-ρωσικές σχέσεις, ενεργοποιώντας αντανάκλαστικά καχυποψίας και διχασμού και από τις δύο πλευρές.

Εναπόκειται, όμως, σε όλους εμάς, εάν η ιστορία που γράφεται σήμερα θα είναι μία ιστορία αλληλεγγύης, ειρήνης, ανάπτυξης και συνεργασίας ή εάν θα επιτρέψουμε στους εαυτούς μας να επιστρέψουν στις μαύρες σελίδες αντιπαραθέσεων και ολέθριων συγκρούσεων του παρελθόντος.

Προσωπικά, φίλες και φίλοι, παραμένω ρεαλιστικά αισιόδοξος.

Να είσθε δε βέβαιοι, ότι στο καθήκον της αυτό η χώρα μου θα ανταποκριθεί στο ακέραιο,

- καθήκον απέναντι στους Έλληνες πολίτες,

- απέναντι στους εταίρους μας,

- απέναντι στην πατροπαράδοτη και ειλικρινή ελληνο-ρωσική συνεργασία και

- απέναντι στην ειρήνη και την ασφάλεια της Ευρώπης και της περιοχής μας.